DOMSTOLENS BESLUT (tredje avdelningen)

den 12 januari 2010 *

I mål C-497/08,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Amtsgericht Charlottenburg (Tyskland) genom beslut av den 7 november 2008, som inkom till domstolen den 17 november 2008, i målet

Amiraike Berlin GmbH

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Lenaerts samt domarna R. Silva de Lapuerta (referent), G. Arestis, J. Malenovský och T. von Danwitz,

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: R. Grass,

och efter att ha hört generaladvokaten,

* Rättegångsspråk: tyska.

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 10 EG, 43 EG och 48 EG.

2 Begäran har framställts i ett mål avseende en ansökan från det enligt tysk rätt bildade bolaget Amiraike Berlin GmbH (nedan kallat Amiraike) om utseende av likvidator för den egendom i Tyskland som tillhör det enligt engelsk rätt bildade Aero Campus Cottbus Ltd (nedan kallat AeroCC).

Tillämpliga bestämmelser

Tysk rätt

3 I 273 § aktiebolagslagen (Aktiengesetz) av den 6 september 1965 (BGBl. 1965 I, s. 1086) (nedan kallad aktiebolagslagen), som återfinns under rubriken ”Likvidationens avslutande”, föreskrivs följande:

”1. Om likvidationen är avslutad och slutredovisning föreligger ska likvidatorn anmäla att likvidationen är avslutad för införande i handelsregistret. Bolaget ska då avföras ur registret.

…

4. Om det i efterhand uppdagas att ytterligare likvidationsåtgärder är nödvändiga ska domstolen på ansökan av någon berörd på nytt utse den tidigare likvidatorn eller någon annan. …

5. Beslut enligt andra och tredje styckena och fjärde stycket första meningen får överklagas särskilt.”

4 Enligt 145 § lagen om angelägenheter rörande frivillig rättsvård (Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit), av den 17 maj 1898, är Amtsgericht behörig att utse en likvidator enligt 273 § fjärde stycket aktiebolagslagen.

5 Enligt 43 § första stycket lagen om införande av civillagen (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch), är tillämplig lag i fråga om sakrätter lagstiftningen i det land där egendomen är belägen.

Engelsk rätt

6 Enligt 2006 års lag om bolag (Companies Act 2006) (nedan kallad CA 2006) är bolag med begränsat ansvar för delägarna skyldiga att inge årsbokslutet till den registerförande myndigheten.

7 I section 1000 i CA 2006 föreskrivs följande:

”1. Om den registerförande myndigheten har skälig anledning att anta att bolaget inte bedriver någon verksamhet får den brevledes begära att bolaget uppger huruvida så är fallet eller ej.

2. Om den registerförande myndigheten inte inom en månad efter det att brevet har skickats erhåller något svar ska den inom två veckor efter månadens utgång tillställa bolaget ett rekommenderat brev med en hänvisning till det första brevet, där det anges att svar inte har inkommit och att om svar på det andra brevet inte inkommer inom en månad från brevets datum kommer ett meddelande att offentliggöras i den officiella tidningen i syfte att bolagets firma ska avföras ur registret.

3. Om den registerförande myndigheten a) erhåller ett svar som utvisar att bolaget inte bedriver någon verksamhet eller b) inte erhåller något svar inom en månad efter det att det andra brevet skickades, får den i den officiella tidningen offentliggöra, och till bolaget per post skicka ett meddelande om att bolagets i meddelandet angivna firma kommer att avföras ur registret och att bolaget kommer att upplösas efter utgången av tre månader från meddelandedatum, såvida inte det finns skäl häremot.

4. Vid utgången av den frist som anges i meddelandet får den registerförande myndigheten avföra bolagets firma ur registret såvida det inte finns något skäl häremot.

5. Den registerförande myndigheten ska offentliggöra ett meddelande i den officiella tidningen om att bolagets firma har avförts ur registret.

6. Bolaget är upplöst när meddelandet har offentliggjorts i officiella tidningen.

7. Dock gäller att a) personer i ledningen, andra befattningshavare och delägare i bolaget fortsatt svarar för bolaget som om det inte upplösts, och b) inget i denna section inverkar på domstols behörighet att likvidera ett bolag vars firma avförts ur registret."

8 Enligt section 1012 CA 2006 gäller följande:

"1. När ett bolag upplösts utgör samtliga tillgångar och rättigheter som fanns i bolaget eller innehades för dess räkning vid tidpunkten för upplösningen (inklusive mark med tomträtt, dock inte egendom som bolaget förvaltar för annans räkning) *bona vacantia* (ägarlös egendom som tillfaller kronan i Förenade kungariket), och

a) tillhör därmed (beroende på omständigheterna) i ett första skede kronan eller hertigdömet Lancaster eller hertigen av Cornwall, och

b) tillfaller och kan behandlas på samma sätt som annan *bona vacantia* tillhörande kronan eller hertigdömet Lancaster eller hertigen av Cornwall.

…"

Tvisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

9 Målet vid den nationella domstolen rör ett förfarande avseende frivillig rättsvård för utseende av en likvidator efter det att bolaget avförts ur handelsregistret för AeroCC:s i Tyskland belägna egendom, genom en analog tillämpning av 273 § fjärde stycket aktiebolagslagen, i enlighet med principerna i tysk rätt om residualbolag (*Restgesellschaft*) eller avskilda bolag (*Spaltgesellschaft*).

10 AeroCC bildades i form av ett bolag med begränsat ansvar för delägarna i England och Wales den 8 april 2005, och infördes i bolagsregistret i Cardiff.

11 Företrädarna för detta bolag underlät därefter att till den registerförande myndigheten inge av en brittisk skatterådgivare bestyrkta årsbokslut i enlighet med kraven i brittisk bolagslagstiftning. Enligt den hänskjutande domstolen avfördes AeroCC på grund härav ur bolagsregistret i januari år 2008, vilket ledde till att dess egendom tillföll brittiska kronan.

12 AeroCC hade endast ett kontor i Tyskland men äger olika tillgångar där, huvudsakligen i form av en andel i ett enkelt bolag etablerat i Berlin, vilket i sin tur äger fast egendom i Tyskland, och dessutom ett flertal fordringar i anledning av överlåtelser av fastigheter i Tyskland samt skadeståndsanspråk.

13 Amiraike, som är majoritetsägare i AeroCC, ansökte den 16 juni 2008 vid den nationella domstolen om utseende av en likvidator efter det att bolaget avförts ur handelsregistret för likvidering av AeroCC:s tillgångar i Tyskland i enlighet med principerna om residualbolag eller avskilda bolag.

14 Enligt den nationella domstolen innebär en sådan åtgärd som den i section 1012 i CA 2006 föreskrivna en expropriation. Även om sådana bestämmelser i princip inte kan få några verkningar utanför den stat som uppställer dem, är så inte fallet i målet vid den nationella domstolen. Enligt den nationella domstolen kan ett bolag, som med utövande av sin etableringsrätt enligt artiklarna 43 EG och 48 EG, avsiktligt väljer att omfattas av en medlemsstats bolagslagstiftning, inte åberopa de förmånligare bestämmelserna i en annan medlemsstats bolagslagstiftning, i vilken en del av dess tillgångar är belägna, för att på detta sätt undvika vissa negativa rättsföljder av bolagets upplösning enligt rättsordningen i den medlemsstat där det bildats. Att plocka russinen ur kakan på detta sätt skulle strida mot gemenskapsrätten och det går inte att i detta hänseende åberopa de tyska begreppen residualbolag eller avskilt bolag, då dessa utgör en ålderdomlig rättsfigur som går tillbaka till det kalla kriget.

15 Det är mot denna bakgrund som Amtsgericht Charlottenburg beslutade att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Ska bestämmelserna i gemenskapens primärrätt, särskilt artiklarna 10 EG, 43 EG och 48 EG samt principen om ömsesidigt erkännande medlemsstaterna emellan av respektive medlemsstats nationella rättsordning, tolkas så, att en medlemsstat (den första medlemsstaten), genom att ratificera gemenskapens primärrätt, i princip har förklarat sig godta att en expropriationsåtgärd som vidtas av en andra medlemsstat har verkan i den första medlemsstaten, i vart fall om ett privaträttsligt bolag som berörs av expropriationsåtgärden tidigare med utövande av sin etableringsfrihet enligt gemenskapsrätten avsiktligt har underordnat sig den bolagsrättsliga lagstiftningen i den andra medlemsstaten, med stöd av vilken expropriationsåtgärden vidtas, men bedriver ekonomisk verksamhet i den första medlemsstaten och där innehar tillgångar som berörs av expropriationsåtgärden?”

Domstolens behörighet

16 Enligt Amiraike och den tyska regeringen utgör det beslut som Amtsgericht Charlottenburg ska meddela inte ett avgörande av rättskipningskaraktär. Det ska därför inledningsvis prövas huruvida Amtsgericht Charlottenburg i förevarande fall har att meddela ett avgörande av rättskipningskaraktär, i syfte att avgöra huruvida domstolen är behörig att med stöd av artikel 234 EG pröva den hänskjutna tolkningsfrågan.

17 Det står i detta hänseende klart att Amtsgericht Charlottenburg utgör en ”domstol”. För att Amtsgericht Charlottenburg ska kunna begära förhandsavgörande med stöd av artikel 234 EG fordras det emellertid dessutom att en tvist är anhängig vid den domstolen och att Amtsgericht Charlottenburg ska fälla avgörande inom ramen för ett förfarande som är avsett att leda till ett avgörande av rättskipningskaraktär (se beslut av den 18 juni 1980 i mål 138/80, Borker, REG 1980, s. 1975, punkt 4, svensk specialutgåva, volym 5, s. 237, och av den 5 mars 1986 i mål 318/85, Greis Unterweger, REG 1986, s. 955, punkt 4, dom av den 19 oktober 1995 i mål C-111/94, Job Centre, kallat Job Centre I, REG 1995, s. I-3361, punkt 9, av den 14 juni 2001 i mål C-178/99, Salzmann, REG 2001, s. I-4421, punkt 14, av den 15 januari 2002 i mål C-182/00, Lutz m.fl., REG 2002, s. I-547, punkt 13, av den 30 juni 2005 i mål C-165/03, Längst, REG 2005, s. I-5637, punkt 25, och av den 27 april 2006 i mål C-96/04, Standesamt Stadt Niebüll, REG 2006, s. I-3561, punkt 13).

18 Av handlingarna i målet vid den nationella domstolen framgår att tolkningsfrågan hänskjutits till domstolen av Amtsgericht Charlottenburg i egenskap av förvaltningsmyndighet. Det beslut som ska fattas avser nämligen endast ett utseende av en likvidator efter det att bolaget avförts ur handelsregistret för AeroCC:s tillgångar i Tyskland. Vid en direkt eller analog tillämpning av 273 § fjärde stycket aktiebolagslagen består den nationella domstolens huvudsakliga uppgift i att besluta om den av sökanden föreslagna personen eller någon annan person är lämplig som likvidator för egendomen i ett bolag som avförts ur registret.

19 Det finns heller inte i handlingarna i målet något som antyder att det skulle föreligga en tvist mellan Amiraike och en eventuell svarande vid Amtsgericht Charlottenburg. Enligt inledningen i beslutet om hänskjutande rör det sig tvärtom endast om ett

affärsrättsligt ”ärende” och inte om någon ”tvist”. I inledningen i beslutet om hänskjutande anges endast firma och adress för AeroCC. Inte heller den redogörelse av omständigheterna som återfinns i beslutet om hänskjutande innehåller några uppgifter om personer eller institutioner som skulle ha invänt mot Amiraikes ansökan avseende AeroCC i vilket Amiraike är majoritetsägare.

20 Inte heller följer det av de handlingar som ingetts till domstolen att Amiraikes situation, innan Amtsgerich Charlottenburg vände sig till domstolen, skulle ha föranlett ett beslut som överklagats till den nationella domstolen. Amtsgericht Charlottenburg är således den första myndighet som prövar Amiraikes ansökan om utseende av likvidator för AeroCC.

21 Av detta följer att Amtsgericht Charlottenburg i det aktuella målet agerar i egenskap av förvaltningsmyndighet utan att därvid ha i uppdrag att avgöra en tvist, varför den i detta mål inte utövar någon dömande verksamhet.

22 Med hänsyn till det ovan anförda ska det med tillämpning av artiklarna 92.1 och 103.1 i rättegångsreglerna konstateras att det är uppenbart att domstolen saknar behörighet att pröva den fråga som Amtsgericht Charlottenburg har ställt.

Rättegångskostnader

23 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Det är uppenbart att Europeiska unionens domstol saknar behörighet att besvara den fråga som Amtsgericht Charlottenburg har hänskjutit genom beslut av den 7 november 2008.

Underskrifter